

Volume I (2015)

J. MAROZZI, Tarihi İcat Eden Adam-Herodotos'la Seyahatler. İstanbul 2015. Yapı Kredi Yayıncıları, 346 sayfa (26 resim ve 4 harita ile birlikte). Çev.: Nurettin ELHÜSEYNİ. ISBN: 9789750831171

Murat ÇETİN

Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılarla açık, serbestçe/ücretsiz 'açık erişimli' bir dergidir. Kullanıcılar, yayincıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki makaleleri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, makalelerin çıktımasını alabilir ve kaynak göstererek makalelere bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten makaleler derginin web sitesinde (www.libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume I: Ocak-Aralık 2015) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Künye J. MAROZZI, Tarihi İcat Eden Adam-Herodotos'la Seyahatler. İstanbul 2015. Yapı Kredi Yayıncıları, 346 sayfa (26 resim ve 4 harita ile birlikte). Çev.: Nurettin ELHÜSEYNİ. ISBN: 9789750831171.
Tanitan: Murat ÇETİN, *Libri* I (2015) 81-82. DOI: 10.20480/lbr.2015115469
Geliş Tarihi: 01.11.2015
Kabul Tarihi: 04.11.2015
Online Yayın Tarihi: 29.12.2015
URL: <http://dx.doi.org/10.20480/lbr.2018115469>

Editörya Phaselis Project
www.phaselis.org

J. MAROZZI, Tarihi İcat Eden Adam – Herodotus'la Seyahatler. İstanbul 2015.
Yapı Kredi Yayıncıları, 346 sayfa (26 resim ve 4 harita ile).
Çev.: Nurettin ELHÜSEYNİ. ISBN: 9789750831171

Murat ÇETİN*

İlk olarak Romalı ünlü devlet adamı, hatip ve yazar Cicero'nun (MÖ 106-43) kaleme aldığı *de Legibus* (*Yasalar Üzerine*, I. 5) adlı eserinde *tarihin babası* olarak adlandırılan, Halikarnassoslu (Bodrum) Herodotos'un (*ca.* MÖ 484-425) yaşamı hakkında pek fazla bilgimiz olmamasına rağmen günümüze kadar ulaşmış olan *Historiae* adlı eserinden Mısır, Babil, Libya ve İskit ülkelerinin tarihsel coğrafyalarının yanı sıra gelenekleri ile Pers-Hellen Savaşları hakkında birçok bilgi edinmekteyiz. Herodotos'un gezip gördüğü yerlere ilişkin enteresan bilgiler vermesi, bu yerlerin geçmişleri hakkında mitolojik hikayeler anlatması eserine canlı ve eğlenceli bir anlatım kazandırırken, konu edilen savaşın nedenlerini, her iki tarafın savaş öncesindeki durumlarını ve savaş hazırlıklarını ayrıntılı bir şekilde aktarması ise, eseri Klasik Dönem Tarihi hakkında önemli bir kaynak haline getirmektedir.

İngiliz gazeteci, seyahat yazarı ve tarihçi Justin Marozzi, bu eseri kendisine rehber, Herodotos'u ise, en yakın yol arkadaşı olarak belirlediği seyahatini *The Man Who Invented History – Travels with Herodotus* başlığı altında 2008 yılında okuyucusıyla paylaşmıştır. Söz konusu kitap dilimize çevrilerek 2015'in Şubat ayında Türk okuyucusuyla buluşmuştur. Yazarın tipki Herodotos gibi oldukça içten bir dille kaleme aldığı kitap, dört ana bölümden oluşmaktadır.

İçindekiler (9-10) ve *Teşekkür* (11-15) bölümleri ve seyahatin gerçekleştirildiği coğrafayı gösteren iki haritanın ardından *Giriş* (19-44) bölümune geçilmektedir. Burada yazar, yol arkadaşı Herodotos ve eseri hakkında bilgi vermektedir, antikçağın diğer yazarları tarafından Herodotos'a ve eserindeki hikayelerin çokluğuna yöneltilen eleştirilere yer vermekte ve onun aslında *dünyanın sadece ilk tarihçisi değil; aynı zamanda ilk dış muhabiri, araştırmacı gazetecisi, antropoloğu ve seyahat yazarı* olduğunu belirtmektedir. *Türkiye* (47-79) başlıklı birinci bölümde yazar, Herodotos'çu keşif yolculuğunun başlangıç noktası olarak Herodotos'un memleketi Halikarnassos'u tercih etmektedir. Burada, gerek antikçağ Halikarnassos'u ile günümüz Bodrum'u arasında yaptığı karşılaşmalarla gerekse Müze Müdürü ile aralarında geçen diyaloglarla Herodotos'un önemini kendi memleketinde çok iyi kavranamamış olduğuna dair tespitlerini sunmaktadır. Ayrıca yazar, İngiliz arkeolog C. T. Newton'un, antik dünyanın yedi harikasından biri olan *Halikarnassos Mozolesi* (kral Mausollos'un mezarı) üzerine yaptığı kazılara ve sualtı arkeologu George F. Bass'ın buradaki çalışmalarına değinmektedir. *Irak* (83-144) başlıklı ikinci bölümde, yazar rehberindeki Babil anlatımı üzerine Herodotos'un peşinden Irak'a gitmektedir. Burada Herodotos'un

* M.A., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. muratcetin3586@gmail.com

sunduğu bazı anlamlı paralelliklerle Amerika-Irak savaşını değerlendirmektedir. Bu noktada Herodotos'un eserinden, Artabanos'un yeğeni Kserkses'e Hellenlerle savaşa girmemesi yönündeki öğüdünü alıntılamakta ve bunun *günümüzde de geçerli klasik bir Herodotos uyarısı* olduğunu vurgulamaktadır. *Babil'e giden yolun Bağdat'tan geçtiği yönündeki teorisini* açıkladıktan sonra yazar, bu yolda yaşadığı zorlukları ve Herodotos'un Babil anlatımı işliğinde Babil gezisini anlatmaktadır. Buradan sonra yazar bir sonraki durağı olan Mısır'a gelmektedir. *Mısır* (147-201) bölümünde, buraya gelmeden önce Kahire'deki El Ezher Üniversitesi Başmüftüsü, Şeyh Ali Cuma ile tanışmasını ve yine yol arkadaşı Herodotos'un uzun Mısır anlatımı ile günümüzü kıyaslayarak Memphis ve El Uksur (Thebai) kentlerine yaptığı yolculuğu paylaşmaktadır. Herodotos tarafından aktarılan Kambyses'in Mısır Seferi'ne ve piramitlere degenildikten sonra bu bölüm son bulmaktadır. *Yunanistan* (205-331) başlıklı son bölümde yazar ilk olarak Atina'da katıldığı "Antik Yunanistan ve Antik İran: Kültürlərarası Karşılışmalar" adlı konferanstan bahsetmektedir. Ardından Herodotos'un *gazeteci kimliğiyle* aktardığı savaş anlatımlarını incelemektedir. Bu noktada Pers-Hellen ve Türk-Yunan çatışmalarını ele almaktır ve yine bir paralellik kurmaktadır. Sonrasında yazarın yolu gezi programında tam olarak bulunmayan Selanik'e düşmektedir ve burada Balkan Tarihi ele alınmaktadır. Yazar, ikinci Dünya Savaşı'na katılmış eski İngiliz asker Patrick Leigh Fermor'la görüşmesini detaylı bir şekilde aktardıktan sonra Kyklad Adaları'na yaptığı gezisine ve Herodotos'tan alıntılarla Persler ve Hellenler arasında geçen deniz muharebeleri hakkında anlatımlara yer vermektedir. Eser, *Kaynakça* (333-337) ve *Dizin* (339-346) kısımları ile son bulmaktadır.

Yazarın, yalnızca seyahat programını oluştururken değil, aynı zamanda kitabında kullanacağı üslubun belirlenmesi konusunda da Herodotos'u örnek alması kitabını tipki *Historiai* gibi okunması keyifli bir gezi rehberi haline getirmektedir. J. Marozzi bu kitabıyla, gezdiği yerlerin bugünü ile Herodotos'tan öğrendiğimiz geçmişleri hakkında edindiği bilgileri bazen kıyaslayarak bazen de aralarında paralellikler kurarak, tipki eserden alıntıladığı "*Başta oğullar babaları, savaşta ise babalar oğulları gömer*" sözünde olduğu gibi, Herodotos'un uyarlarının günümüzde hala geçerli olduğunu okuyucuya hatırlatmaktadır.